Dit document is gedownload door () op November 16, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

Unlock digitale-weerbaarheid.nl

Stop shaming en trolling!

Tijdens deze les ervaren de leerlingen wat shaming en trolling is. Ook leren ze wat ze in verschillende situaties juist wel of niet kunnen doen. Daarnaast bedenken ze een socialmediabericht waarmee ze anderen kunnen voorlichten over wat zij kunnen doen bij shaming en trolling. De les heeft zowel doe- als praatopdrachten en is daardoor afwisselend en interactief. Totale duur: 1 uur en 10 minuten.

LESOPBOUW

- Introductie: De leerlingen bespreken klassikaal wat shaming en trolling precies is. (5 min.)
- Verdieping: De leerlingen luisteren naar een nummer waarin over shaming gezongen wordt. (15 min.)
- Doen: De leerlingen bedenken zelf do's en don'ts in situaties van shaming of trolling. Ook bedenken ze een socialmediabericht om anderen voor te lichten. (40 min.)
- Afronding: De leerlingen blikken terug op de les en wat ze nu anders gaan doen. (10 min.)

VOORBEREIDING & BENODIGDHEDEN

Van tevoren kun je een aantal dingen doen:

- Lees de handleiding en DIY-opdracht.
- **Digibord met internetverbinding**: klik door de slides voor op het digibord.
- Kopieer de **DIY-opdracht** voor elke leerling.

BURGERSCHAP

In deze les staat de pijler 'democratie' centraal waarbij de focus ligt op het ontwikkelen van de houding 'Zich gedragen vanuit respect voor anderen en algemeen aanvaarde waarden en normen' (leerdoel 2 leerplankader SLO burgerschapsonderwijs en mensenrechteneducatie). De leerlingen leren wat shaming en trolling is en hoe ze hier in verschillende situaties op een juiste manier mee om kunnen gaan.

Het onderdeel Burgerschap in de Digi-doener is gebaseerd op het Vakportaal burgerschap van SLO. SLO onderscheidt drie domeinen van burgerschapsonderwijs: democratie, participatie en identiteit. Vanuit dit perspectief werken we aan burgerschap in de Digi-doeners, meer informatie vind je hier.

ETHIEK

In deze les staat het volgende ethische vraagstuk centraal: wat is juist om te doen in situaties waarbij er sprake is van shaming en trolling?

DOEL VAN DE LES

Domein curriculum 2021	Leerdoelen digitale vaardigheden	Kerndoel vak	21st century skills
1 Veiligheid en privacy in de digitale wereld DG2.1 Veiligheid in de digitale wereld	**1 Mediawijsheid** De leerling oefent met zich digitaal weerbaar opstellen.	**1 Oriëntatie op jezelf en de wereld** De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht als verkeersdeelnemer en als consument.	**1 Kritisch denken**
2 Digitaal burgerschap DG5.1 De digitale burger.	**2 Mediawijsheid** De leerling kan vertellen welke maatregelen hij treft om digitaal weerbaar te zijn en/of online pesten te voorkomen.	**2 Oriëntatie op jezelf en de wereld** De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.	**2 Zelfregulering**

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2024 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Charlotte Zwetsloot. Mede mogelijk gemaakt door Unlock Digitale Weerbaarheid.

Dit document is gedownload door () op November 16, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

INTRODUCTIE

Openingsslide

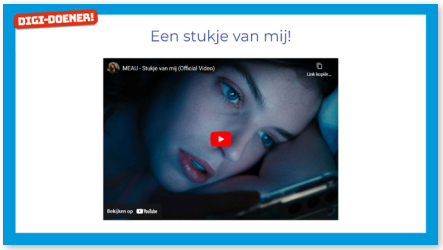
Slide 1, Praten met de klas

Shaming en trolling gebeurt tegenwoordig dagelijks op het internet. Bespreek met de klas of de leerlingen al weten wat shaming en trolling inhouden. Zijn ze shaming en trolling al eens tegengekomen op internet?
Shaming is het publiekelijk vernederen of belachelijk maken van iemand online, bijvoorbeeld op basis van foto's. Trolling is het plaatsen van provocerende (uitlokkende) of storende berichten online om reacties uit te lokken.

VERDIEPING

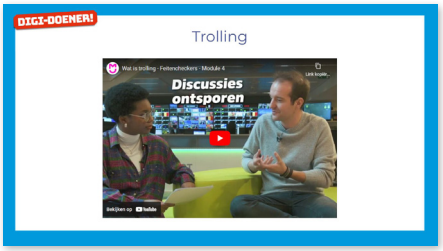
Slide 2, Luisteren

Van elk gesprek of elke foto kan heel makkelijk een screenshot gemaakt worden. In het filmpje zingt MEAU over de gevolgen, de schaamte en het schuldgevoel van iemand wiens intieme foto is doorgestuurd. Bekijk het filmpje en stel na afloop vragen: wat is de situatie in het lied? Wat zag je gebeuren? Waarom zou iemand zoiets doen? Is hier sprake van shaming of trolling?

(Antwoord: Het lied gaat over situaties waarin iemand een intieme foto doorstuurt naar anderen. MEAU waarschuwt voor het verraad dat hiermee gepaard gaat en hoe mensen door het doorsturen van foto's kunnen proberen anderen in de problemen te brengen of voor gek te zetten (shaming). Het nummer laat zien dat je voorzichtig moet zijn met wat je deelt in online chats.)

Slide 3, Luisteren

In de vorige video kwam vooral shaming aan bod. Maar wat is trolling precies? Deze video legt het uit.

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2024 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Charlotte Zwetsloot. Mede mogelijk gemaakt door Unlock Digitale Weerbaarheid.

Dit document is gedownload door () op November 16, 2026.
Mag alleen gekopieerd worden voor gebruik binnen de school van 'gebruiker'. Zie ook de abonnementsvoorwaarden van Leapo.

DOEN

Slide 4, Doen

Ook leerlingen kunnen zelf in aanraking komen met trolling en shaming. Wat doe je dan wel en wat moet je dan juist niet doen? Hier gaan de leerlingen mee aan de slag in de DIY-opdracht. Voor de DIY-opdracht deel je de klas op in tweetallen. Laat de leerlingen aan de slag gaan met opdracht 1. Bespreek de situaties klassikaal na 15 minuten. Mochten leerlingen er niet zelf mee komen, wijs ze er dan op dat ze berichten kunnen rapporteren op socialemedia. Bespreek voor elke situatie ook of hier sprake is van shaming of trolling.

Slide 5, Doen

De leerlingen hebben nu verschillende zaken bedacht die ze wel en juist niet moeten doen als ze te maken krijgen met shaming en trolling. Het is echter belangrijk dat iedereen dit weet. Laat de leerlingen in tweetallen nu opdracht 2 van de DIY-opdracht uitvoeren. Ze bedenken hierbij een socialmediabericht om anderen op de hoogte te stellen over wat ze moeten doen.

Slide 6, Praten en denken

Vertel: 'In een groepchat van de klas stuurt één van je klasgenoten per ongeluk een grappige, onhandige foto van zichzelf. Iedereen in de chat begint te lachen en een paar klasgenoten maken grappen over hoe raar de foto eruitziet. Eén van je vrienden maakt zelfs een grappige meme van de foto en stuurt die rond naar andere klasgenoten. Ze zeggen dat het allemaal 'gewoon voor de lol' is en dat je klasgenoot het maar als een grapje moet zien. Maar je merkt dat degene op de foto zich stil houdt en misschien wel een beetje gekwetst is. Wat moet je doen?'
Bespreek deze situatie uitgebreid met de klas. Stel daarbij de volgende vragen: Waarom denken sommige kinderen dat dit oké is? Waarom zou dit niet oké kunnen zijn? Wat kun je in deze situatie doen? Hoe kun je wel grapjes maken zonder te shamen of trollen?

AFRONDING

Slide 7, Praten met de klas

Laat de leerlingen op hun device woorden invullen. Als er zonder devices wordt gewerkt, kan dit onderdeel gedaan worden op een blaadje of wisbordje. Laat ze in een paar minuten woorden bedenken en schrijf ze daarna over op het bord met de schrijftool. Bespreek de woorden die op het bord staan. Kunnen de leerlingen nog uitleggen wat de woorden betekenen en wat de relatie is met het onderwerp van de les?

Stichting FutureNL ontwikkelt onafhankelijk lesmateriaal. © 2024 Iedereen mag deze les downloaden, delen en uitprinten (alleen niet als je er geld mee wilt verdienen). Doen! Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0. Deze les is gemaakt door Charlotte Zwetsloot. Mede mogelijk gemaakt door Unlock Digitale Weerbaarheid.